індустріяльній та економічній картині Алберти, але хвиля пішла й далі, на кавадійські та світові ринки. Якщо до відкриття нафти в Альберті Канада на 90% залежала від імпорту нафти, то тепер вона вже вийшла з цієї залежности. Албертійські нафтоносні райони ще обмежені на 70% видатности, але вже постачають не тільки канадійський ринок, а ще й деякі ринки у Сполучених Штатах..

Кілька років згодом, за відкриттям у Ледуку, знайдено було ще більші поклади, у околиці Редвотер, на північ від Едмонтону, — та й скрізь по Альберті більші-менші поклади. Але ці Пемібінські залишили далеко позаду всі інші!

Кажуть, що слідом за відкриттям нових родовищ до провінції Алберти почали напливати індустріяльні концерни, приваблені дешевою енергією. Взагалі ж, відкриття цих величезних резервів нафти й газу привело до семимилевого кроку індустріальної експансії в районі Едмонтону. Я вже бачила ці гігантські нафтові рафінарні, що мріють до неба на степовому виднокрузі. На східніх підступах до Едмонтону стримлять вони, ці башти, перегонні куби й кучеряві паровивідні рури — втілення мултьтимільйонів доларів. Ось, кажуть, лише ці дві трансконтинентальні лінії на схід і захід коштували 260 мільйонів долярів. І цей канадійсько-американсько-англійський капітал заснував усю Альберту вічними вогнями, безхвостими залізними птахами, що безперестань нахиляються і клюють землю своїми ненаситними дзьобами… цистернами з нафтою, наймодернішими фабриками, новими містами, промислами, припливом населення, зміною всього звичного досі укладу життя й побуту.

А це ж тільки іще початок, які дальші хвилі принесе той перший поштовх, — тепер ніхто навіть не може собі уявити.

Ось що вони будують, оті, що зникли в лісі, мої опікуни сьогоднішні, оці люденяточка в шоломах, що метушаться на цій велетенській вежі.

Один виліз аж на саму верхушку, так, що вітер може його здмухнути, і там щось маніпулює, — переводить тонку сталеву руру, завдовшки в 60 ярдів, з одного місця на друге. А таких рур там стоїть сторч десятків зо два. Переведена рура, зачеплена на гак підіймального кранту, пішла ось вниз, і диви, — зникла, увійшла в землю. П’ять робітників їй унизу допомагають, а як вона не йде, тоді починають густи перфоратори. Чи це вони одна в одну входять та щораз нижче заганяються в надра? Але як же відомо, що це саме тут ці рури натрапляють на нафту? Коли б швидше верталися з лісу мої землеміри, в них запитаю.

На це питання Дмитро Петрів намалював мені шахівницю. Оце дивіться, Канада поділена на такі геометрично правильні секції. Кожна секція містить у собі. шістнадцять квадратів. За законами Алберти на кожній секції дозволяється викрутити не більше, як чотири колодязі: той квадрат, що в його центрі є колодязь, межує з квадратом, у якому колодязя нема. Оце й усе. Підземне нафтове море під цими лісами й під скелею материка таке велике, що де не проб’єш колодязя, там знайдеш нафту. Ось ми сьогодні вступили в озерце нафти — сама вийшла на поверхню.

3.

Прийшов час уже вертатися до Драйтон Велей. Знову ми їдемо, прямими дорогами шахівниці, повз кучугури зрізаної землі, повз гори скошеного бульдозерами дерева. Що з ним будуть робити? Нічого не лишається, як спалити. Тонкі осики й смереки цього ніколи не прочищуваного лісу стоять стіною, дуги деяких аж до землі прихиляються, а на цьому тлі гордовито чваняться переможні, красні, новесенькі срібні циліндри, що сховали в собі секрети видобування нафти.

Переїжджаємо ми знову тими самими "містами", тепер трохи ожвавленішими людьми. Дмитро Петрів лає дороги "раф" (тряскі)… Уряд повинен би вже потурбуватися про кращі. Адже ж пишуть у газетах, що майже всі "роялті" за користання надрами йдуть у першу чергу на

будівництво доріг. Вони дороги будують десь, але тут, де найбільш потрібно… — бурчав усе Дмитро. Петрів.

А що це за "роялті"? Не вадило б знати.

Виявляється й на надра є власники. Хто в свій час, купуючи землю, записав своє право й на надра, той тепер став багачем. Нафтові компанії платять певний процент із своїх прибутків власникам кадрів. Оце ж воно й є "роялті". Та хто там колись знав?… 93 проценти надрів належить урядові. Але й власники поверхні дуже раді, як у них знаходять нафту та викручують колодязь, — їм платять компанії оренду. ..

Тут Олександер Роїк пригадує собі, що в районі ріки Атабаска, у північній Альберті, взагалі, земля не належить нікому. Там піски, грунт на фарму не надається. Але там, прошу я вас, нафти! Вчені кажуть, що це найбільші, досі відкриті, нафтові родовища у всьому світі. Проте, ці величезні запаси нафти досі не використані, бо. ніхто не знає, як відділити нафту від піску, так воно там перемішане. Але ж і комарів там! Так кусали, що доводилося обмотувати голову рушником,, зверху — шапка, на лице — рушника, на рук" — рукавиці, і так працюй. А ввечорі приходиш додому весь скусаний.

Хоч дороги й невироблені, але ми швидко минаємо "міста", на кожній милі підбираючи щось новеньке для мене про нафтові багатства Альберти. Виявляється, що не зовсім пропащі ті родовища на Атабасці. Одна велика фірма вже має спосіб відчищувати нафту від піску і вже розпочала приготування до використовування цих нафтових пісків.

В одному "місті" біля кафетерії ми зупинилися, щоб закупити харчів. Із кафетерії вирвалася джазово-староанглійсьїка-ковбойська мелодія і відразу зробила живу дійсність тривимірним фільмом про перші часи колонізації заходу. Тільки оточують нас не криті вози, а авта й трейлери. Кучугури ж землі, гори поваленого дерева, курява й хаос новобудови — ті самі. Зрештою, так само п’ють і так само ріжуться, як у тих фільмах.

Там, правда, нема чару палахкотіння вічних вогнів., що додають до задумливого краєвиду Алберти таку нову нерозгадану привабу.

І от я сідаю вже в автобус, що повезе мене через ліси, стени та луги до блиску Едмонтону. В цю хвилину мене чекає несподіванка. Гостинний звичай Алберти каже, що гостя треба не тільки привезти, але й відвезти. Землеміри вкладають мені в руку сюрприза — квитка на проїзд. Доручено було, зробити це мовчазному дядькові.